

פינת הלשון

י ק ר

את אלה שאין ידם משגת להרוויח כדי צריכת המטעמים הנ"ל. בהקשר זה נזכרתי באמרה אותה קראתי לפני כמה זמן בירחון אמריקאי בנוסח מקורי אנגלי What some people mistake for the high cost of living is really the cost of living high, ובתרגום מעט חופשי: מה שאנשים רבים רואים כיוקר-המחיה זה בעצם העלות לחיות ברמה גבוהה. זאת אומרת, למי שיש לו...

מילון אבן-שושן מביא לצד הערך יוקרה גם את המקביל בלועזית: פרסטיז'ה (prestige). מעניין בהחלט מניין צמח מונח לועזי זה. מסתבר שבמקור הלטיני הפרסטיז'ה לא היתה מחמאה דוקא. הנה איך זה קורה. אדם בעל אצבעות זריות במיוחד (כלומר קוסם, אשף, מכשף) נקרא בצרפתית prestidigitateur (מלטינית אצבע=digitus+זריז=presto), כך שלמעשה היתה הכוונה לטריקים (בלטינית prestigiae), למעין הנאה, תרמית או אחיזת עיניים עם כל האשליות והברק המתלווים להופעה.

היום משמשת הפרסטיז'ה, היוקרה למוניטין, כבוד והשפעה על סמך השגים או קשרים בעבר. זה בסדר גמור, כל עוד נשמרת שקיפות וחשיפת ההשגים וההצלחות הנראות – כי אם לא, שלא יעבדו עלינו בעיניים, דברי פרשן הטלוויזיה בנושאי כלכלה. בכל מקרה יש להעדיף את היוקרה העברית, זה בלי טעם לואי. **מרדכי מלען**

אכן, שורש עברי עתיר מובנים רבי-כיווניים וכל אחד ויוקרתו עמו. די להתבונן בעין ביקורתית ואולי אף רואה עבר-הווה-עתיד של מבנה החברה האנושית, בכלל ועל מערכות חיינו כאן, בפרט. לא צריך מאמץ יוצא-דופן כדי להבחין בשני כיוונים בולטים אליהם התפתח וממשיך להתפתח השורש החביב הזה – יקר: פעם הוא משמש בתצורות דקדוקיות שונות האופייניות לשפה העברית (בנייני הפעלים), ופעם הוא גולש לתיאורים גשמיים של התיחסות והתנהגות בקשר לערכים חומריים.

כך אדם יקר יכול להיות אדם אהוב ונערץ וחביב ונכבד מכל סיבה שהיא, גם רגשית ובלי כוונת רווח כלשהו; ויש ואדם זוכה ליוקרה רבה משום היותו בעל אמצעים חומריים מרשימים שהודות להם הוא חי בסביבה מסויימת המקובלת כיוקרתית. בעצם ומן הראוי להוסיף, יוקרה כזאת לא בהכרח צריכה למנוע היות האדם נחמד ונכבד בגלל אופיו והתנהלותו במסגרת החברתית והחומרית.

על פי הגיון ונסיון חיים אפשר לקבוע שכל מה שנמצא בשפע הוא זול יותר, בעל ערך חומרי (כספי) קטן יותר ואותם חומרים ומטעמי-חיים שהם נדירים יותר, פשוט – יקרי מציאות. המשוואה הפשטנית במקצת מסתבכת כאשר יכולת ההשגה של דברים אפילו יקרי-מציאות תלויה בנפח הכיס של היוקרתיים. במילה אחת, יוקר החיים מגביל